

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

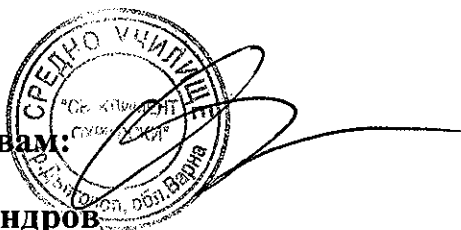
гр.Дългопол, обл.Варна, ул."Цар Симеон" №50 тел: 0517 22-093,

sou.dalgopol@abv.bg, www.su-dalgopol.com

Утвърждавам:

Ал.Александров

Директор на СУ „Свети Климент Охридски“

ПРОГРАМА

ЗА

ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

2018 -2019

Програмата е изготвена на основание чл.263, ал.1 , т.8 от закона за предучилищното и училищното образование и е приета с **Решение №2** на Педагогическия съвет проведен на 18.04.2019 г., Протокол №5/18.04.2019 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система на СУ „Свети Климент Охридски” – гр. Дългопол е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на основното образование. Програмата конкретизира ключовите мерки в политиките за **превенция, интервенция и компенсиране** на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013– 2020). С дейностите си програмата е ориентирана към реализиране на политики и мерки за постигане на стратегическата цел и оперативните цели на Стратегията, както и с определените приоритети на областно ниво. Програмата е разработена на основата на проект на Министерството на образованието и науката на двугодишен План за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.

Програмата представя:

- *анализ* - определяне на рисковите групи ученици, застрашени от отпадане в СУ „Свети Климент Охридски” – гр. Дългопол и прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;
- *дефиниране на дейности*, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез предлагане на качествено образование - използване на интерактивни методи на преподаване, повишаване квалификацията на учителите, превръщане на училището в желана територия - подобряване на МТБ, включване на учениците в извънкласни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес, приоритети, дефинирани в Стратегията за развитие на училището, Годишен план на училището и Плана за квалификация на педагогическите кадри.
- *обмен на добри и работещи практики* между заинтересованите страни;
- *усъвършенстване на системата за събиране* на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

- Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на деца и ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
- Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.
- Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите за включване в образование и обучение.

- Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция на преждевременното напускане на училище. Подобро резултати от обучението, измерими чрез НВО и осигурена подходяща образователна подкрепа за развитие на всяко дете и ученик.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО В УЧИЛИЩЕТО

СУ „Свети Климент Охридски” – гр. Дългопол е училище с дългогодишна история и традиции в обучението на ученици. В него се обучават ученици от различни етноси – български, ромски, турски и др.. Общият брой на учениците през учебната 2018 – 2019 година – 578 ученици. Училището разполага с много добра материалнотехническа база, квалифицирани кадри доказали своя професионализъм през годините, участвайки в различни европейски проекти и национални програми – „Без свободен час”, „Твоят час”, „С грижа за всеки ученик” „Еразъм+“ и други.

Всяка учебна година в училището се разработва Програма от превантивни мерки за преодоляване отпадането на учениците от училище.

За ефективното прилагане на програмата е необходимо първо да се определят рисковите групи от ученици, застрашени от отпадане, както и да се предложат превантивни мерки, насочени към тези групи.

Няколко са причините, водещи до отпадането на ученици от училище. Тези причини обуславят и рисковите групи от ученици, застрашени от отпадане.

Най-често срещани причини са: голям брой отсъствия по уважителни и неуважителни причини, слаб успех, семейни и социални причини, лоша дисциплина.

1. Социално-икономически причини:

- Лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- Ниските доходи – невъзможност за осигуряване на учебници, тетрадки, дрехи, храна;
- Задължение на по-големите братя и сестри да гледат по-малките;
- Учениците от социално – слаби семейства са принудени да работят, както през ваканциите и почивните дни, така и по време на учебни занятия. • Просия/често учениците отсъстват от училище, защото са принудени от родителите си да просят, осигурявайки доход на семейството/

2. Образователните причини:

- Учениците, които се справят трудно с учебния материал губят интерес към учебния процес, което е води до безпричинни отсъствия от училище;
- Наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

3. Етнокултурни причини:

- При семействата на ученици в риск е занижен контролът от страна на родителите, което е причина за отпадане на децата от училище;
- По-ранното стъпване в брак;
- Ниска ценностна система и negliжиране на образованието, образованието не е ценност част от ромските семейства, тъй като самите родители са неграмотни и/или също са напуснали преждевременно училище.

4. Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си.

5. Институционални причини: Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

6. Причини, свързани със здравния статус: В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

За преодоляването на възникналите проблеми в определен етап училището води гъвкава политика с цел да се разгърне личния потенциал на всяко дете съобразно неговите нужди и потребности и интереси.

1. Предвидени са дейности за разнообразяване на методите, похватите, средствата на работа - традиционни и иновативни. Обогаляване инструментариума за работа с децата, стимулиране, поощрение и оценка на напредъка на ученика във възпитателно образователния процес.
2. Участие на ученици и родители от различни етноси в училищни и извънучилищни дейности за преодоляване риска от ранно отпадане от училище.

През изминалите години се наблюдава увеличаване процента на учениците, заминали в чужбина между 12 -18 ученици на година. Причините за това са социално-икономически - заминаване на цялото семейство, поради ниски доходи и безработица. Между България и страните, към които е насочен основният емигрантски поток,

липсват механизми за обмен на данни и проследяване каква част от заминалите в чужбина ученици продължават обучението си.

Най-голяма в процентно отношение е групата на учениците, прекъснали обучението си поради семейни причини. Те обхващат широк кръг от проблеми, свързани с *родителска незаинтересованост*, противоречия и конфликти в семейството, отрицателно взаимодействие на домашната среда, *ниско образование на родителите*, бедност, етнокултурни традиции.

Като следваща рискова група ученици определяме, застрашените от отпадане *поради нежелание за учене*. Второгодниците също са една от рисковите групи за преждевременното напускане на училище. Превантивни мерки за намаляване на отсъствията са и редовното подаване на справки към Дирекция "Социално подпомагане" – гр.Провадия за ученици, допуснали над 5 неизвинени отсъствия за един месец. Като най-чести причини за допускане на неизвинените отсъствия класните ръководители посочват закъсненията, *бягства от час поради ниска мотивация за учене*.

За намаляване на отсъствията се прилагат следните мерки:

- писмено информиране на родителите за броя на неизвинените отсъствия; - посещения в домовете на учениците от класния ръководител и педагогическия съветник;
- разговори с родителите и учениците по повод отсъствията;
- редовно информиране на Дирекция "Социално подпомагане" за ученици, допуснали над 5 неизвинени отсъствия за един месец;
- идентифициране на учениците в риск изготвяне на план за обща подкрепа;

Като най-чести причини за допускане на неизвинените отсъствия класните ръководители посочват ниската мотивация за учене и незаинтересоваността на родителите към образованието на техните деца. Човешкият ресурс е факторът, който има най-силно влияние върху проблема за преждевременното напускане от училище. Предлагане на качествено образование и повишаване мотивацията на учениците за учене и превръщане на училището в желана територия, поставя пред педагогическият екип изискване за непрекъснато повишаване на професионалната квалификация. Всички педагогически специалисти в СУ „Свети Климент Охридски“ ежегодно участват в поне една форма на обучение за повишаване на квалификацията си. През предходната учебна година училището участва в НП "Твоят час" с групи за допълнително обучение по БЕЛ и Математика и групи съобразени с интересите на учениците.

Училището прилага и други мерки за превенция на ранното напускане на системата, като сред тях са:

- Възможност за реализация на всяко дете;
- Изработване и прилагане на индивидуални програми за работа на ученици със СОП;
- Работа с родители, които не мотивират децата си да ходят на училище;

- Наблюдение на взаимоотношенията и общуването между учениците, наблюдение на психоклимата в класовете;
- Ежедневни разговори с ученици, които не се чувстват комфортно в училище или класа си, оказване на позитивна подкрепа и търсене на решение за всеки проблем възникнал в семейството или в училище;
- Оказване на помощ на изоставащи ученици, консултации по предмети, създаване на благоприятна среда и подкрепа на изоставащите ученици;
- Своевременно идентифициране на ранните индикации за отпадане като закъснения, отсъствия, проблеми с дисциплината и взаимоотношенията в класа;
- Разрешаване на възникнали конфликти и сближаване на страните /медиация/;
- Ученически съвет, чийто членове мотивират и подкрепят своите съученици да посещават училище, вземат активно участие при разрешаването на възникнали конфликти;
- Изграждане на позитивна самооценка на всяко дете, насърчаване към жизнено планиране и кариерно ориентиране;
- Търсене на съдействие от други институции и съвместна работа с тях – ОЗД-гр.Провадия, ДПС, ЦОП – гр.Провадия;
- Дискусии и лекции на здравни и други теми, възпитаващи умения за живот – ранни бракове, цигари, алкохол, наркотици и рисково сексуално поведение;
- Ролеви ситуации, свързани с последствията от ранното напускане на училище и перспективите, свързани с липсата на образование;
- Целодневна организация на учебния процес, занимания по интереси, които са забавни и привлекателни за децата и учениците, осигуряване на учебници, учебни помагала, тетрадки, химикали;
- Осигуряване на безплатен транспорт до училище и обратно;
- Награди, екскурзии;
- Материална база и интерактивни методи на преподаване;
- Организиране на училищни тържества, спортни празници с деца и родители, клубове с различни интересни за учениците дейности;
- Целодневна организация на обучението /I-VII клас/
- Осигуряване на безплатна закуска, плод и обяд за учениците от I-IV клас;
- Системни разговори с родители и ученици;
- Дейности на Ученическия парламент за включване на учениците, застрашени от отпадане

Мерки, произтичащи от семейни и социални причини: –

-Нежелание на родителите детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици, по-ниска самооценка,

Мерки: Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

– *Миграция на родителите.* Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата. **Мерки:**Ежеседмични контакти, при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

– Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестри, както и за болни членове на семейството;

Мерки: Оказване на социална помощ–чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца.

– Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически специалисти и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

– Чести конфликти между агресивни родители – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител и училищният психолог поемат грижите за детето в образователната институция. – *Прездевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.*

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- Осигуряване на продължаващо образование – Професионална подготовка в I гимназиален етап .
- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/.
- Своевременно информиране на родителите за отсъствията на учениците от училище.
- Координиране действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство.
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант.
- Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността.
- Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество).
- Организиране на съвместни дейности с родителите за преодоляване на проблема с натрупването на голям брой неизвинени отсъствия.
- Организиране на тематични срещи с родителите по проблема на отговорността за образованието и възпитанието на децата.
- Организиране на съвместни спортни празници с родителите, учениците и учителите.
- Посещение на класните ръководители и педагогическия съветник по домовете на деца, които имат натрупан голям брой отсъствия.
- Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни форми и дейности.
- Осигуряване на достъп до физкултурния салон, спортните площадки, компютърния кабинет в училище.
- Картотекиране на учениците в риск и полагане на допълнителни грижи за задържането им в училище
- . – Провеждане на индивидуална работа от страна на класен ръководител и учители със застрашените от отпадане ученици.
- Провеждане на консултации с педагогическия съветник в училище.
- Провеждане на социална политика за деца от социално-слаби семейства. - **ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ** на учениците, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с правилата на училищната система.
- Установяване на трайни и постоянни контакти с личните лекари с цел проверка на медицинските документи , удостоверяващи причините за отсъствия на учениците

- Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем.

- Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими, за да се мотивират и успяват

. - Работа с родителската общност.

- Организиране на Дарителска кампания.

IV. ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Мерки за реализиране на политиките	Отговорник	Срок за изпълнение	Индикатори
I.МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО			
1.1.Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление			
1.1.1.Разработване и изпълнение на политики в училището			
1.1.1.1.Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците/ежемесечни справки, писма/	Директор Класни ръководители; координатор	2018/2019	Бр.отсъствия Бр.преместени ученици
1.1.1.2.Инициране на информационна кампания за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище чрез изработване на табла и брошури	Главни учители	2018/2019	Брой табла Брой брошури
1.1.1.3. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании. Отбелязване на: Световния ден на водата, Денят на Земята, Състезания, Ден на самоуправлението, Ден против насилието и др.	Класни ръководители ; Ученически съвет;	2018/2019	Брой проведени кампании Брой участвали деца и ученици
1.1.1.4.Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД и подаване на данните към Регистъра за движение на учениците	Директор Координатор	2018/2019	Брой извършени проверки
1.1.1.5.Предложения на	Класни	2018/2019	Брой ученици;

класните ръководители за вписване в регистър на ученици в риск-анализ и оценяване на рисковите фактори за отпадане на ученици – ученици със слаб успех, лоша дисциплина, отсъствия, набелязани мерки от кл.р-ли	ръководители; Координатор		Брой изработени програми за обща подкрепа; Брой мерки: -безплатна храна; Учебни пособия;материална помощ; други
1.1.1.6.Изготвяне на регистър на ученици, застрашени от отпадане и мерки за работа с тях: -изготвяне на списък -изготвяне на карта за всеки ученик	Класни ръководители координатор	постоянен	Изготвен 1 бр. регистър Бр. карти
1.1.1.7.Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици	Директор Главни учители	2018/2019	Брой НП Брой проекти
1.1.1.8.Повишаване на Броя на учениците, обхванати в целодневната организация на учебния ден.	Класни ръководители	2018/2019	Брой обхванати ученици към момента
1.1.1.9.Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности - групи по спорт, вокални групи, литературно студио, групи по народни танци;	Ръководителите на групите	2018/2019	Брой обхванати ученици
1.2 Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище			
1.2.1.Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище	Директор Главни учители	2018/2019	Брой обучени учители
1.2.2.По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи,	Учителите		Бр.извършени проверки Брой проведени открити уроци

онагледяване, практическа насоченост			
1.2.3.Планиране и реализиране на обучение, ориентирано към потребностите на всеки ученик - личностно ориентиран подход	Учителите	2018/2019	Брой проверки
1.2.4.Анализиране на резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати	Учителите	2018/2019	Резултати от обучението
1.2.5.Анализ на движението на учениците и причини за напускането им	Директор Координатор	2018/2019	Брой напуснали ученици
1.3.Достъп до качествено образование за деца и ученици със СОП			
1.3.1.Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП -осигуряване на допълнителна подкрепа -прилагане на единна методика за оценяване	Директор Учителите работещи с деца със СОП Ресурсните учители	2018/2019	Брой разработени ИОП
II.ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НАУЧИЛИЩЕ			
2.1.Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността			
2.1.1.Включване на родителската общност повишаване на активността ѝ и сътрудничество с уч.ръководство	Директор Главни учители	2018/2019	Брой инициативи
2.1.2.Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Директор Класни ръководители	2018/2019	Брой срещи
2.1.3.Сътрудничество с различни организации - МКБППМН,ДПС,съветник Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, ЦОП	Директор Координатор Педагогически съветник	2018/2019	Брой срещи
2.2.Утвърждаванена индивидуално и групово наставничество			
2.2.1.Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и	Класни ръководители Педагогически съветник	2018/2019	Брой проведени срещи

индивидуалното им консултиране			
2.2.2.Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици	Класни ръководители Ученически съвет;	2018/2019	Брой инициативи
III.ПОЛИТИКИ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ЕФЕКТА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ			
3.1.Отчет на дейностите и мерките по програмата	Директор Координатор	м. II. 2019 м. VII. 2019	Брой отчети